

ПОВАЖНИЙ ВІК – ДУША МОЛОДА

“Наука, – за словами Анрі Пуанкаре, – є колективною творчістю і не може бути нічим іншим; вона, як монументальна споруда, будувати яку треба століттями, і куди кожен повинен принести камінь, а цей камінь часто вартує йому цілого життя”. Більш, ніж 35 років А.А. Смердов разом із своїми учителями, колегами, учнями працює в науці, і “камінь” його утворив ще одну сходинку до пізнання людиною істини”. Ці слова, що взяті із першого, виданого 10 років тому, біобібліографічного покажчика А.А. Смердова, що започаткував серію видань про вчених Національного університету “Львівська політехніка” – найстарішого технічного вищого навчального закладу України, який у 2004 році відмітив своє 160-річчя, і сьогодні в повній мірі характеризують багатогранну діяльність доктора технічних наук, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, академіка Академії інженерних наук України, відмінника освіти України, професора Смердова Андрія Андрійовича.

Він народився 19 червня 1936 року у м. Вітебську (Білорусь) в сім’ї військовослужбовця. У 1946 р. сім’я переїхала до Львова, де через рік помер батько. У 1954 р. закінчив із золотою медаллю середню школу і поступив на радіотехнічний факультет Львівського політехнічного інституту.

У 1959 році з відзнакою закінчив інститут за спеціальністю “Конструювання і технологія виробництва радіоапаратури” і був запрошений на роботу до фізико-механічного інституту Академії наук України (м. Львів) та інститут автоматики і електрометрії Сибірського відділення Академії наук СРСР. Він обрав львівський інститут.

Подальшу трудову і наукову діяльність А.А. Смердова можна умовно поділити на три періоди: академічний, виробничий і вузівський.

Академічний період охоплює п’ятнадцять років (1959-1974 рр.). За час роботи А.А. Смердова у фізико-механічному інституті АН УРСР відбулося його формування як вченого. Його вчитель, заслужений діяч науки і техніки УРСР, доктор технічних наук, професор О.М. Свенсон довіряв молодому інженерові самостійну роботу на найбільш відповідальних напрямках наукових досліджень, над якими працював відділ.

У кандидатській дисертації “Дослідження методу звуження спектру сигналу, що використовує статистичне усереднення ансамблю джерел інформації”, яку А.А. Смердов захистив у 1965 р. у Львові, теоретично досліджено та експериментально розроблено новий, запропонований О.М. Свенсоном, спосіб побудови багатоканальних систем передачі інформації. Монографія О.М. Свенсона та А.А. Смердова “Системи передачі інформації зі статистичним усередненням”, що висвітлювала ці дослідження, була видана в Україні в 1967 р. видавництвом “Наукова думка”. У 1971 р. ця монографія була видана англійською мовою в США, де отримала високу оцінку.

У кінці 60-х років А.А. Смердов розпочав дослідження із розпізнавання образів стосовно вирішення актуальних прикладних задач оборонного значення. У 1969 р. він очолює новостворений відділ “Розпізнавання простих образів”, а у 1974 р. у Москві захищає докторську дисертацію “Анізотропна фільтрація двомірних сигналів в задачах пошуку”. У докторській дисертації були

розроблені основи теорії анізотропної фільтрації двомірних сигналів на фоні просторових і флуктуаційних завад та визначені межеві можливості телевізійних та оптико-механічних систем пошуку. Ці теоретичні дослідження заклали підвалини для інженерних розробок цілої гами пошукових систем спеціального призначення, що були створені і прийняті на озброєння військово-морським флотом. У грамоті начальника Головного штабу ВМФ СРСР Адмірала флоту Г. Єгорова відзначалася висока організація та активна участь у наукових дослідженнях в інтересах Військово-морського Флоту доктор технічних наук А.А. Смердова.

Виробничий період діяльності А.А. Смердова охоплює десять років (1974-1984), коли він працював директором Всесоюзного науково-дослідного і конструкторського інституту радіоелектронної медичної апаратури, а в подальшому генеральним директором науково-виробничого об'єднання радіоелектронної медичної апаратури (РЕМА) Міністерства медичної промисловості СРСР, залишаючись одночасно директором інституту РЕМА.

У цей період своєї діяльності він вдало суміщав наукову та організаційно-виробничу роботу. Багато зусиль він доклав для розвитку виробничої бази об'єднання: реконструкції Львівського заводу РЕМА і дослідного заводу інституту, початку будівництва нового заводу РЕМА в місті Борислав Львівської області.

Наукові праці А.А. Смердова були пов'язані з дослідженням та створенням біотехнічних систем медичного призначення для діагностики і терапії. Це створення комплекту ефективних вимірювальних перетворювачів для кардіографії. Створені хлор-срібні електроди для кардіографії, енцефалографії і міографії та технологія їх виготовлення отримали широке визнання і були запатентовані в Англії, Японії, Швеції, Німеччині, Франції та Угорщині. За участю А.А. Смердова був створений унікальний прилад, що не має аналогів у світовій практиці і забезпечує короткочасний електронаркоз при електроімпульсній дефібриляції серця. Створене сімейство нових дефібриляторів, що поєднували в собі застосування короткочасного електронаркозу з використанням ефективного біполярного імпульсу, було запатентоване в США, Франції, Англії та Фінляндії.

Із 1983 році А.А. Смердову було присвоєне вчене звання професора за спеціальністю "Технічна кібернетика та теорія інформації"; на той час ним було підготовлено 5 кандидатів наук.

Вагомий внесок зробив А.А. Смердов у розвиток міжнародної співпраці НВО РЕМА з провідними виробниками медичної техніки Англії, Франції, Угорщини і соціалістичної Німеччини. Протягом шести років він входив до складу радянсько-англійської робочої групи із співробітництва в галузі медичної техніки, нагороджений Почесним дипломом Координаційного центру країн-членів Ради економічної взаємодопомоги за активну участь і внесок в науково-технічну інтеграцію країн соціалістичної співдружності в галузі створення медичної техніки, а також за заслуги в організації її виробництва і впровадження в медичну практику. Протягом десяти років (1975-1985) А.А. Смердов обирається заступником голови Центрального правління Всесоюзного наукового медико-технічного товариства. Як член редакційної ради журналу "Медицинская техника" та заступник головного редактора збірника "Новости медицинской техники" він займається популяризацією медико-технічних досягнень серед фахівців технічного і медичного профілів. Він – співавтор широко відомої науково-популярної брошури "Медицина и электроника" (1986).

Вузівський період діяльності А.А. Смердова розпочався в 1984 р., з обранням його завідувачем кафедри "Конструювання і технологія виробництва радіоапаратури" Львівського політехнічного інституту.

В 1987 р. за його ініціативою був створений філіал кафедри в науково-виробничому об'єднанні "Електрон" – одному із ведучих телевізійних підприємств СРСР, яке випускало четверту частину всіх кольорових телевізорів країни. Це сприяло розширенню наукових і конструкторських робіт на кафедрі, результати виконання яких дозволили суттєво підвищити експлуатаційну надійність кольорових телевізорів третього і четвертого поколінь, що принесло об'єднанню значний економічний ефект.

У 1992 р. з ініціативи А.А. Смердова на кафедрі відкривається нова спеціальність "Біотехнічні та медичні апарати і системи", особливість якої полягає в поєднанні технічних і медичних наук, точних наук з основами знань з біофізики, біохімії, анатомії, фізіології тощо. Як заступник голови науково-методичної комісії Міносвіти України з базового напрямку "Електронні апарати" він бере активну участь у формуванні навчальних планів цього напрямку взагалі та інженерних спеціальностей зокрема. Особливо вагомий внесок зроблений ним у розроблення навчальних планів спеціальності "Біотехнічні та медичні

апарати і системи”.

Вагомий методично-організаційний доробок належить А.А. Смердову у формуванні і становленні Львівського технічного коледжу як самостійного навчального закладу, що веде підготовку молодших спеціалістів і бакалаврів з електронних апаратів і тісно пов'язаного з Національним університетом “Львівська політехніка”. Він був одним з ініціаторів системи неперервної наскрізної підготовки фахівців (робітник – молодший спеціаліст – бакалавр – спеціаліст) на базі технічного коледжу і “Львівської політехніки”. Ця робота була підкріплена і вагомим методичним забезпеченням – за редакцією А.А. Смердова написаний підручник для вищих професійно-технічних училищ “Мікроелектроніка: прилади, матеріали, технологія”(1998).

На початку 90-х років кафедра, очолювана А.А. Смердовим, зайняла провідні позиції серед п'ятдесяти споріднених кафедр бывшего союзу. Визнанням цього було створення в 1991 році за рішенням ВАК СРСР при радіотехнічному факультеті Львівської політехніки спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій на чолі з професором А.А. Смердовим. Ця рада перша в Україні здійснювала захист кандидатських дисертацій за профілем кафедри, а саме за спеціальністю технологія виробництва пристроїв радіотехніки та засобів зв'язку. Протягом п'ятнадцяти років на кафедрі було підготовлено 5 докторів і 22 кандидати наук.

У 1994 році А.А. Смердов обирається академіком Академії інженерних наук України і нагороджується знаком “Відмінник освіти України”.

Улітку 2000 року доля завдала Андрію Андрійовичу страшного удару – майже одночасно він поховав маму і дружину. З посади завідувача кафедри він перейшов працювати професором кафедри, а згодом переїхав до Полтави.

Із 2003 року працює завідувачем кафедри механізації і електрифікації тваринництва Полтавської державної аграрної академії. Цей рік став для нього і колективу академії знаменним – А.А. Смердов отримав Державну премію України в галузі науки і техніки за підручник, який був висунутий на здобуття премії колективом Національного університету “Львівська політехніка”. “Підручник за редакцією професора Андрія Смердова “Мікроелектроніка: прилади, матеріали, технологія”, який призначено для системи професійно-технічної освіти, – за словами Нелі Ничкало, академіка-секретаря відділення педагогіки і психології професійно-технічної освіти Академії педагогічних наук України, академіка

АПНУ, – не перебільшуючи, є новим словом у непростому процесі підручникотворення”.

У 2004 році вийшов у світ посібник, написаний професором А.А. Смердовим і доцентом Л.К. Гліненко, “Технологія інженерного проектування: структурний синтез технічних та біотехнічних систем”, рекомендований Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. “Посібник, – за словами Заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Академії педагогічних наук України, доктора технічних наук, професора Юрія Зінковського, – висвітлює широке коло питань, пов'язаних із формуванням і розв'язанням задач структурного синтезу. Численні приклади із найрізноманітніших галузей, доступність викладу, подання окремих підрозділів у вигляді закінчених есе дали змогу досить вдало поєднати академізм викладання навчального курсу з легкістю сприйняття і захопливістю науково-популярного видання, що робить книгу цікавою і корисною для фахівців різних спеціальностей”.

Полтавський період наукової діяльності А.А. Смердова характеризується розгортанням досліджень у галузі використання відновлюваних джерел енергії в агропромисловому комплексі і подальшим розвитком біотехнічних систем стосовно їх застосування в біології і ветеринарній медицині. За його ініціативою наукову спеціальність “Медичні прилади і системи” ВАК України розширив і трансформувал на спеціальність “Біологічні і медичні прилади і системи”. Він почав підготовку наукових кадрів у галузі технічних наук в ПДАА, де керує науковою роботою 6 аспірантів і здобувачів.

Школа науковців, підготовлена професором А.А. Смердовим, нараховує трьох докторів і 12 кандидатів технічних наук. Упродовж 13 років він очолював спеціалізовану вчену раду по захисту докторських дисертацій, а зараз є членом двох спеціалізованих вчених рад. А.А. Смердов – член редколегії Українського журналу медичної техніки і технології, міждержавного наукового збірника “Медицинские аспекты квалитологии”, Почесний доктор Харківського національного університету радіоелектроніки.

А.А. Смердов – талановитий вчений та інженер. Упродовж всієї діяльності його науково-технічні інтереси достатньо часто кардинально мінялися, але завжди були пов'язані з потребами народного господарства. За його безпосередньою участю розроблено і впроваджено в різні галузі народного господарства більше 20 прила-

ЮВІЛЕЇ

дів і пристроїв, серед яких два не мають аналогів у світі і запатентовані у чотирьох країнах.

А.А. Смердов автор 6 монографій і 6 підручників і навчальних посібників, понад 250 наукових і методичних публікацій та 70 винаходів, серед яких 13 запатентовані у восьми провідних країнах світу. Ці праці зробили його відомим далеко за межами України.

Ім'я А.А. Смердова, починаючи з 2000 року, внесено до видань всесвітньо відомого американського довідника "Who is Who in the World" ("Хто є хто у світі"). Вітаючи його з цією подією, головний редактор Дон Меллі писав: "Значна кількість Ваших досягнень зумовила те, що видавництво Маркуса "Хто є хто" відібрало Вашу біографію для включення в ювілейне – 2000 року – видання "Who is Who in the World", яке містить відомості про найвизначніших особистостей сьогодення в усіх сферах людської діяльності. Публікації Вашої біографії в одному з найвідоміших і найцитованіших біографічних довідників світу Ви завдячуєте Вашій самовідданій і наполегливій праці. Це унікальне джерело інформації є в публічних та академічних бібліотеках усього світу, а також у найбільших корпораціях та об'єднаннях, урядових установах, засобах масової інформації... Я ще раз вітаю Вас із цим Вашим новим визначним досягненням і

бажаю Вам якнайбільшого успіху в усіх майбутніх починаннях".

Андрій Андрійович Смердов, безсумнівно – постать визначна. Наукові інтереси його пов'язані з теоретичними, експериментальними дослідженнями і впровадженням у виробництво та медичну практику біометричних електронних апаратів і систем діагностичного й терапевтичного призначення. За його безпосередньої участі розроблено і впроваджено у різні галузі народного господарства понад 20 приладів, серед яких чотири не мають аналогів у світовій практиці і запатентовані у восьми країнах.

А.А. Смердов – автор 5 монографій, 6 підручників і навчальних посібників, 200 статей та 65 винаходів, серед яких 13 запатентованих у США, Японії, Англії, Франції, Німеччині, Швеції, Фінляндії, Угорщині. Відзначений медаллю "Винахідник СРСР" та знаком "Відмінник освіти України".

Звичайно, 70 років – поважний вік. Та притаманна Андрію Андрійовичу енергія не дає права на перепочинок.

Тож у рік славного ювілею залишається побажати Андрію Андрійовичу Смердову нових творчих здобутків та доброго здоров'я на багатої багатої літа!

*Писаренко В. М., ректор Полтавської державної аграрної академії, професор,
Опара М.М., проректор з наукової роботи,
доцент*